

صدای طبقات محروم رساتر از قبل شنیده شود

یکی از دستاوردهای مهم وزارت رفاه تعمیق بحث رفاه اجتماعی در میان سیاستمداران و عموم مردم بوده و به احتمال زیاد این مسئله یکی از علل دعوت رئیس‌جمهور از آقای ربیعی برای عضویت در دولت دوم بوده است.

معتمد طی یک برنامه ۱۰ ساله می‌توان وضعیت صندوق‌های بازنشستگی را نیز سروسامان داد که از سال گذشته مقدمات آن را فراهم کرده‌ایم.

فراموش نکنیم برخی انتقادات رقبای انتخاباتی در حوزه اجتماعی با جواب‌های قاطع و قانع‌کننده رئیس‌جمهور روبه‌رو شد که به اقدامات وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی اشاره داشت. امیدوارم مقدمات ادامه این مسیر از سوی دولت و مجلس فراهم شود تا در سال ۱۴۰۰ پخش عظیمی از برنامه‌های رفاهی و ضدفقر ما به ثمر نشیند و کام مردم از این اقدامات شیرین شود.

معتمد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی صدای طبقات محروم جامعه در دولت یازدهم بود و باید این صدا در دولت دوازدهم بلندتر و رساتر شنیده شود. برخی دوستان در وزارت بهداشت اعتقاد دارند که بیمه ۱۱ میلیون نفر ایرانی سبب شده طرح تحول سلامت در اجرا دچار مشکلاتی شود. این‌ عده معتقدند با افزایش تعداد بیمه‌شدگان، بودجه اختصاص‌یافته برای طرح تحول سلامت تکافوی هزینه‌ها را نمی‌دهد و بنابراین طرح تحول سلامت دچار این مشکلات شده است! اما معتقدیم این نوع نگاه و انتقاد کاملاً اشتباه است. اصل ۲۹ قانون اساسی به‌صراحت اعلام می‌کند که برخورداری از تامین اجتماعی از نظر بازنشستگی، بیکاری، پیری، ازکارافتادگی، بی‌سرپرستی، درماندگی، حوادث و سوانح، نیاز به خدمات بهداشتی- درمانی و مراقبت‌های پزشکی به صورت بیمه ... حقی است همگانی.

دولت موظف است طبق قوانین از محل درآمدهای عمومی و درآمدهای حاصل از مشارکت مردم، خدمات و حمایت‌های مالی فوق را برای یک‌یک افراد کشور تامین کند. مگر غیر از این است که وظیفه دولت رسیدگی به امور ضعیف‌ترین و محروم‌ترین اقشار جامعه است.

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی طی سال‌های ۹۲ و ۹۳ اصلی از قانون اساسی را اجرا کرده است که قریب به ۳۵ سال مفلو مانده بود و به‌عزم من، این بزرگ‌ترین دستاورد اجتماعی و اقتصادی دولت یازدهم در چهار سال فعالیت خود بوده است.

همچنین در دولت دهم توجه چندانی به کارگران، مستمری‌بگیران و بازنشستگان صندوق‌های متعدد بازنشستگی وجود نداشت و همین اسباب اعتراض‌های آنها بود. برای بهبود وضعیت اولین نکته در این زمینه که از سوی دولت عملی شد، کنترل تورم بود.

از سوی دیگر، تلاش کردیم شکاف ایجادشده بین درآمدها و هزینه‌های زندگی طبقاتی را که درآمد ثابتی دارند کاهش دهیم. از همین رو، افزایش مزد کارگران و مستمری بازنشستگان و مستمری‌بگیران در دستور کار قرار گرفت. حداقل ۴۰ میلیون نفر از جمعیت کشور مخاطبان و ذی‌نفعان وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی محسوب می‌شوند و مشکلات این عده که ازنقض اکثر قریب به اتفاق آنها دهک‌های پایینی جامعه هستند، موضوع کار و فعالیت ماست. اگر اقدامات چهار سال گذشته ما که به برخی از آنها اشاره کردم نبود، امروز با تصویری بسیار دردآورتر روبه‌رو بودیم. ما در وزارتخانه قائل به اقداماتی چون توزیع بی‌هدف بسته‌های حمایتی برای جلب رضایت آنی جامعه هدف نیستیم. نگاه ما بلندمدت است و رئیس‌جمهور محترم نیز به‌خوبی به این نکته واقف است.

معاون رفاه اجتماعی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

پوشش بیمه‌ای ۶میلیونی در نظام چند لایه بیمه‌های اجتماعی

مطابق ماده ۲۷ قانون برنامه‌پنجم توسعه کشور، به منظور ارتقای کمیت و کیفیت تامین اجتماعی، طراحی و استقرار نظام‌تأمين اجتماعی چندلایه‌پیش‌بینی شده است. این نظام دارای مزایایی از قبیل جمله تخصصی شدن حوزه‌های امدادی، حمایتی و بیمه‌ای، سطح‌بندی و اولویت‌بندی خدمات، گسترش پوشش بیمه‌ای براساس میزان نیاز و مشارکت، عدالت در دسترسی به خدمات، جلوگیری از تحمیل قوانین حمایتی بر صندوق‌های بیمه‌گر و... است. اسناد سیاستی این نظام تهیه و تدوین شده و به کمیسیون اجتماعی دولت ارجاع داده شده است. انتظار می‌رود با تصویب و قانونی شدن آن، حدود ۶ میلیون نفر از ۲۱ میلیون شاغل کشور از پوشش بیمه‌ای برخوردار شوند.

برسای در ایده‌ها و اندیشه‌ها

۰۲ | کتینه نو

آتیه‌نو راهبردها و برنامه‌های د کتر علی ربیعی برای وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در دولت دوازدهم را بررسی می‌کند

رفاه؛ راهی که طی شد، راهی که پیش روست

برنامه‌های پیشنهادی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در ۹ محور طبقه‌بندی شده که نخستین آنها برنامه ملی فقرزدایی و کاهش نابرابری است.

و بیمه‌ای) و مواردی همچون تقویت و پایدارسازی منابع مالی بیمه‌های پایه، بازنگری و یکسان‌سازی شرایط بازنشستگی، اصلاح و تقویت روش‌های وصول حق بیمه، تادیه‌به‌موقع دیون و تعهدات قانونی دولت، جامعیت‌بخشی و گسترش پوشش بیمه اجتماعی به اقشار مختلف، اصلاح در مقررات بیمه‌ای، تدوین بسته سیاستی بیمه‌های اجتماعی و... زمینه‌خروج صندوق‌ها را از مدار بحران فراهم کند.

■ خروج از بنگاه‌داری صندوق‌ها

صندوق‌های بازنشستگی اساسانهادهایی‌بین‌نسلی هستند که با حجم انبوهی از تعهدات روبه‌رو هستند. این موضوع در کنار ضرورت حفظ و ارتقای ارزش ذخایر بیمه‌شدگان ایجاد می‌کند که به سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت روی بیاورند و به حوزه‌هایی ورود پیدا کنند که بازدهی اقتصادی مناسب داشته باشند. با اینکه مطابق آمارها ارزش کل صندوق‌های بازنشستگی در ایران ۳۵درصد تولید ناخالص ملی برآورد شده، جهت‌گیری‌های سرمایه‌گذارانه این نهادها، نوع سرمایه‌گذاری‌ها و تناسب آن با حجم منابع ورودی آنها با ابهام مواجه بوده است. با شروع دوره خصوصی‌سازی و واگذاری‌ها به صندوق‌ها، این نهادها در حوزه صنایع بالادستی و استراتژیک مانند پتروشیمی، فولاد، حمل‌ونقل، صنایع فلزی، معادن و... دست بالا را پیدا کرده‌اند و همین مسئله باپ انتقاد به آنها را باز کرده است.

استدلال این است که سرمایه‌گذاری در این حوزه‌ها برای ایفای تعهدات صندوق‌ها قابل اتکا نیست و از سوی همی به این دلیل که دیگر بازرگان اقتصادی فاقد توان و ظرفیت جذب ذخایر صندوق‌ها هستند، در نهایت کارکردی در رشد اقتصادی و خروج از رکود و رونق‌بخشی به تولید نخواهند داشت. ضمن اینکه صندوق‌ها به جای سرمایه‌گذاری در دارایی‌های کاغذی به‌تدریج به بنگاه‌داری گرایش یافته‌اند و همین موضوع دست‌مايه فشارهای بیشتر شده است. در بیش از یک سال گذشته دولت بارها گفته‌در سازوکارهای

انتصاب مدیران و استخدام نیروی انسانی در بنگاه‌های اقتصادی صندوق‌ها بازنگری می‌کنند و با پیاده‌سازی نظام‌های آماری و اطلاعاتی شفاف و هوشمند مهم‌تر از همه با گرایش هرچه بیشتر به سمت بازارهای سرمایه، شرکت‌های فاقد بازدهی را واگذار می‌کند. با این حال وزارت رفاه در برنامه‌ای که به «خانه ملت» داده، به این حوزه هم ورود کرده و هدف خود را تبدیل بنگاه‌های اقتصادی صندوق‌ها به پیشران اقتصاد ملی عنوان کرده است. درواقع هدف این است که تا سال ۱۴۰۰ اصلاحات در حوزه سرمایه‌گذاری صندوق‌ها اعمال شود، دارایی‌های بورسی صندوق‌ها به ۹۰ درصد افزایش یابد و ۴۰ درصد دارایی‌های مدیریتی واگذار شوند. بین‌المللی کردن و جذب سرمایه‌گذاری بنگاه‌های اقتصادی، پوشش ۱۰۰ درصدی سامانه هوشمند تجاری برای هلدینگ‌ها و شرکت‌ها و ایجاد شفافیت حداکثری، استقرار حاکمیت شرکی، و ایجاد هلدینگ‌های تخصصی از دیگر زیر برنامه‌های وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در حوزه صندوق‌هاست.

مادی در جامعه کار و تولید پنجمین عنوان از برنامه‌های علی ربیعی است. در این برنامه تمرکز اصلی بر کارگران شاغل در فرآیند تولید است و گفته شده دولت دوازدهم ایجاد امنیت روانی و توانمندسازی مستمر مهارتی، حقوقی و اجتماعی و ارتقای نقش آنها در نظام تصمیم‌گیری تولید را با جدیت بیشتری دنبال می‌کند. تدوین کنندگان برنامه‌تمرکز خود را بر قانون کار و اجرای صحیح آن گذاشته‌اند و بر طیف گسترده‌ای از فعالیت‌های مرتبط با اعم از بازرسی کار، تنظیم روابط کارگر و کارفرما و رسیدگی به شکایات آنها، بیمه بیکاری، آموزش و تحقیق و... انگشت گذاشته‌اند. همچنین قرار است با ایجاد «نظام فراگیر استانداردهای ایمنی و حفاظت» و واگذاری امور بازرسی، کنترل و ارزیابی استانداردها به بخش خصوصی، حوادث ناشی از کار از سالانه ۱۴۰۰ نفر کنونی به ۸۰۰ نفر کاهش یابد. در زمینه بیمه‌بیکاری هم افزایش متوسط ۶ درصدی مقرری بیمه‌بیکاری پیش‌بینی شده است.

■ تمرکز بر بحران صندوق‌ها

موضوع نگران‌کننده دیگر رسیدگی به بحران صندوق‌های بازنشستگی و کسری شدید منابع آنهاست. صندوق‌هایی که بار گرانی بر دوش دولت و نظام رفاه و تامین اجتماعی هستند و جانمایی آنها در برنامه‌های وزیر پیشنهادهی تعاون، کار و رفاه اجتماعی چندان دور از تصور نبود. مطابق آمارها از سال ۸۴ به این‌سو به دلیل شوک‌های سیاسی و سیاست‌های نامتعارف اقتصادی، اکثر صندوق‌ها با از دست دادن تعادل منابع و مصارف و کاهش نسبت پشتیبانی، توانایی پرداخت مستمری به ذی‌نفعان خود را از دست داده‌اند. این به معنای ناپایداری صندوق‌ها و وابستگی هرچه بیشتر آنها به دولت است. به استناد آمارها، سهم دو صندوق بازنشستگی کشوری و لشکری از حدود ۳ درصد بودجه سالیانه کشوری در سال ۸۴ به ۲۰ درصد در سال ۹۵ رسیده و در پایان دولت دوازدهم سهمی ۲۸ درصدی از بودجه دولت را مصروف خود می‌کنند. حتی پاره‌ای ناظران نگران آینده صندوق‌تأمين اجتماعی هستند و می‌گویند در صورت اعمال نشدن اصلاحات، این صندوق هم به سرنوشت ۱۸ صندوق گرفتار در بحران اضافه می‌شود که در این صورت دولت باید ۴۰ درصد بودجه سالیانه خود را برای انجام تعهدات آنها هزینه کند. گرچه در حال حاضر منابع مالی که دولت به دو صندوق کشوری و لشکری تزریق می‌کند، معادل بودجه عمرانی کشور است، کارشناسان حوزه رفاه و تامین اجتماعی هشدار می‌دهند شاید روزی برسد که دیگر توان مالی دولت هم تکافوی نیازهای آنها را نکند.

در چنین شرایطی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در برنامه پیشنهادی خود برنامه‌های اصلاحی را در حوزه نظام بیمه‌های اجتماعی و بازنشستگی تدارک دیده و قرار است با مجموعه‌ای از سیاست‌های اصلاحی، نسبت مصارف به منابع و پشتیبانی در صندوق‌ها را به تعادل برساند. درحقیقت بناسات با استقرار نظام چندلایه تامین اجتماعی (تفکیک حوزه‌های امدادی، حمایتی

سال ۱۴۰۰ برنامه‌هایی عملیاتی شوند از قبیل ساخت ۹۶ هزار مسکن اجتماعی و حمایتی، ایجاد سالانه ۸۲ هزار شغل برای افراد زیرپوشش نهادهای حمایتی، حمایت از سالمندان، حمایت غذایی از کودکان زیرپوشش و کودکان بی‌سرپرست زیرپوشش نهادهای حمایتی، و توان‌بخشی ۷۸۰ هزار نفر از مددجویان شهری و روستایی. برنامه حمایت جامع با تأکید بر کاهش آمار نگران‌کننده آسیب‌های اجتماعی دیگر برنامه رفاهی است که وزارت رفاه می‌خواهد با استفاده از زیرساخت‌هایی که در دور اول ایجاد کرده، در دولت دوازدهم به تکمیل آن بپردازد.

■ اشتغال فراگیر و اصلاحات در عرضه و تقاضا

موضوع اشتغال و مبارزه با بیکاری با اولویت مناطق محروم و روستایی از دیگر برنامه‌های وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی است که نیم‌نگاهی هم به اهداف برنامه ششم توسعه در زمینه اشتغال و بیکاری دارد. بازار کار ایران همواره با بیکاری تجمعی روبه‌رو بوده و افزایش تعداد نیروهای تحصیل کرده در یک دهه گذشته نیز بر بحرانی‌تر شدن اوضاع افزوده است. در حالی که آخرین آمارها حکایت از بیکاری ۳/۵ میلیون نفری دارد، وزارت رفاه می‌گوید سیاست‌های اشتغالی نتوانسته‌اند تناسبی با «سمت عرضه» - که ارقضا بسیاری از آنها فاقد مهارت هستند- ایجاد کنند و به همین دلیل از سال ۹۴ به این‌سو برنامه خود برای اشتغال‌زایی و مقابله با بیکاری را متناسب با ظرفیت مناطق تعریف کرده و اولویت آنها مناطق محروم و گرفتار در چرخه فقر است. چنین رویکردی که از آن به برنامه اشتغال فراگیر یاد می‌شود انواعی از مداخلات را برای دولت در سه سطح خرد، میانی و کلان پیش‌بینی کرده است. درواقع هدف وزارت رفاه این است که در قالب طرح‌هایی مانند «طرح اشتغال حمایتی»، «طرح کارانه اشتغال جوانان (کاج)»، «طرح اشتغال عمومی مبتنی بر کسب‌وکارهای منطقه‌ای» و در لایه‌های

بعدی با «طرح‌های تامین مالی اشتغال محور» و... اصلاحات ساختاری و نهادی در سمت عرضه و تقاضای نیروی کار به وجود بیاورد و به‌مرور آنها را از اشتغال حمایتی خارج کند و به اشتغال توسعه‌ای برسد. گرچه وزارت رفاه گفته با این برنامه‌ها حدود ۷۰ درصد از شاغلان موجود کشور حفظ می‌شوند و بیکاری متناسب با اهداف برنامه ششم توسعه کاهش می‌یابد، اما رویکرد مبارزه با بیکاری و ایجاد اشتغال خود را با توانمندسازی و مهارت‌افزایی پیوند داده که در آن از طرح‌هایی مانند کارورزی، کارآموزی در محیط‌های کار واقعی و یارانه دستمزد استفاده می‌شود. اینجاست که چهارمین محور برنامه‌های وزارت رفاه برجسته می‌شود. بر اساس برنامه‌های اعلام‌شده، قرار است در سال‌های اجرای برنامه ششم توسعه، آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به ۱۴۰ میلیون ساعت برسند و جویندگان کار با به دست آوردن توانمندی لازم و فراگرفتن مهارت‌ها به سمت بازار کار هدایت شوند.

ارتقای امنیت شغلی و صیانت از سرمایه‌های انسانی و منابع

موضوع اشتغال و

مبارزه با بیکاری

با اولویت مناطق

محروم و روستایی

از دیگر برنامه‌های

وزارت تعاون، کار و

رفاه اجتماعی است

که نیم‌نگاهی هم به

اهداف برنامه ششم

توسعه در زمینه

اشتغال و بیکاری

دارد

دوره گذشته، علی ربیعی برای گرفتن رأی اعتماد معرفی شده است. وزارت رفاه برنامه‌های خود را بر دو شالوده نظری استوار کرده است. اول آنکه سیاست اتکای صرف به رشد اقتصادی را شایدبدار کرده‌اند و با مرور تجربه چند دهه گذشته، که رشد اقتصادی با اشتغال همراه نشده، می‌گویند دولت باید با تمرکز بر سیاست‌های اشتغال‌زایی به دنبال ظرفیت‌های منطقه‌ای برود که در آنها مداخلاتش از نوع سازنده و معطوف به نهادسازی است. ایده بنیادی‌تر در برنامه‌های علی ربیعی و همکارانش، تبعیت از ایده «توانمندسازی برای مقابله با فقر» است که مستلزم نگاه توانام و همبسته به مقوله‌های تولید و اشتغال، آموزش، منطقه‌گرایی، و توسعه مبتنی بر کسب‌وکارهای اشتغال‌زا است.

■ برنامه‌های نه‌گانه وزارت رفاه در دولت دوازدهم

برنامه‌های پیشنهادی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در ۹ محور طبقه‌بندی شده که نخستین آنها برنامه ملی فقرزدایی و کاهش نابرابری است. مطابق برنامه‌ریزی‌ها قرار است تا

یکشنبه ● ۲۲ مرداد ۱۳۹۶ ● شماره صد و پانزده

A T I V E H N O

داستان جلد
 COVERSTORY